

NOTAT

Sikring af afvanding og gode fysiske forhold i kommunens vandløb.

I slipstrømmen af den voldsomste nedbørsperiode på Sydhavsøerne nogensinde er der igen kommet fokus på vandløbenes evne til at aflede regnvandet. Som sædvanligt er der fremkommet ønsker om en mere hårdhændet vedligeholdelse af vandløbene. I visse tilfælde synes en god afvanding ikke at være tilstrækkelig; det skal også helst gå ud over miljøet. Ønsket om at lempe miljømålene trænger sig igen på, selv om Sydhavsøerne har de suverænt laveste målsætninger i landet.

Mest overraskende er dog at Vandplanen, der endnu ikke er vedtaget, har fået skylden for oversvømmelserne. Det ser næsten ud som om, at der er visse kræfter, der ønsker at anvende oversvømmelserne til at få lempet målene i Vandplanen.

I nedenstående har DN lokalt reflekteret over de forskellige indgreb, der kunne komme på tale:

1. Mere hårdhændet vedligeholdelse er foreslået fra mange sider

Det kunne i princippet forbedre vandføringsevnen i visse vandløb, men her er det et spørgsmål om timing: Kommer der store vandmængder før eller efter vedligeholdelsen?

Desuden vil det forringe livsvilkårene for såvel fisk som smådyr. Det skal i den forbindelse nævnes at lystfiskeriet i vandene omkring os i et vist omfang er afhængigt af de gydemuligheder, der er (eller burde være) i ferskvand. Det har altså også betydning for turismen foruden den værdi, det har for kommunens bløde værdier, som kan være afgørende, når man ønsker at tiltrække tilflyttere.

2. Tekniske løsninger som uddybninger, udvidelser eller "dobbeltprofil" som foreslået af landbrugsministeren

Dobbeltprofilet er afprøvet af Storstrøms Amt i både Fribrødre Å og Tingsted Å. Erfaringerne er overvejende negative efter de første 10 år. Det gav ikke det miljømæssige løft, som man ønskede, og der blev i starten behov for endnu flere grødeskæringer, idet fjernelsen af den øverste brinkkant forøgede lysindfaldet til vandløbsbunden, hvorved grødevæksten nærmest eksploderede. Heldigvis blev der også plantet en masse træer langs Fribrødre Å, og der, hvor beskygningen er størst, er forholdene nu begyndt at ligne det, man ønskede.

Alle tiltag af denne art skal ifølge vandløbsloven betales af de lodsejere, der har gavn af indgrebet.

Det er vel at mærke en temmelig dyr løsning.

3. Beskygning af grødevækst vha. træbeplantning

Vandløbsloven:

§ 27. *Vandløb skal vedligeholdes således, at det enkelte vandløbs skikkelse eller vandføringsevne ikke ændres.*

Stk. 2. Grødevæksten i vandløbene kan begrænses ved mekaniske metoder som grødeskæring, opgravning og lignende eller ved biologiske metoder som etablering af skyggegivende vegetation på vandløbets bredder.

Det er altså ikke ulovligt at skygge grøden væk. Det er heller ikke unaturligt, da vi befinder os i det tempererede løvskovsbælte. Storstrøms Amts faunaprøver viste, at der var en klar tendens til, at skovvandløbene havde en bedre faunaklasse end de lysåbne strækninger. Selv om beplantninger kan give andre udfordringer med f.eks. drænrør og vedligeholdelse på marksiden, vil denne løsning give den mest sikre vandføringsevne uanset årstiden.

4. Etablering af sandfang for at holde bundkoten i overensstemmelse med regulativet

I stedet for at oprense lange strækninger for sand og mudder (inklusive grus og sten) med års mellemrum, bør sandet fjernes i sandfang (korte udvidelser og uddybninger af profilet), hvorved resten af vandløbet lades uberørt. Derved forbedres også bundforholdene for smådyr og fisk. En grovere bund betyder flere levesteder for smådyr og gydemuligheder for ørreder.

5. Genoprettelse af de afvandede moser

Næsten hele kommunen er effektivt afvandet via dræn og grøfter og regulerede vandløb. Forhenværende søer og moser er også inddraget i det dyrkede land. Der er derfor ingen aflastningsmuligheder tilbage, og det var typisk de sorte jorder og inddæmmede arealer, der blev hårdest ramt. Da disse områder har en lav dyrkningssikkerhed, kunne man overveje at ekstensivere dyrkningen af nogle af disse arealer (vedvarende græs og lignende) for derved at bruge dem som buffere for ekstreme nedbørsmængder, sådan at de tager presset fra de øvrige områder.

Her er mulighederne dog ret begrænsede på Sydfalster.

Der bør i nær fremtid søges andre potentielle områder end dem, der allerede er udpeget.

6. Miljøvenlig grødeskæring to (eller flere) gange om året i de største vandløb

De bredeste af kommunens vandløb vil blive for ensformige på bunden, hvis al grøde bortskygges.

Derfor må der her være et vist lysindfald.

Der er ikke nødvendigvis et modsætningsforhold mellem antallet af grødeskæringer og gode miljøforhold i vandløbene. Det handler mere om, hvor skånsomt grødeskæringen foregår. Der skal altså efterlades noget vegetation ved hver grødeskæring.

Det er meget vigtigt for os, at vandløbene ikke bliver skåret over en kam. En af erfaringerne fra sommeren er, at der er rigtigt mange vandløb i kommunen, der leder vandet rigtigt godt og hurtigt. Dette var naturligvis til skade for de forhenværende moser, der alle modtog mere vand end de regulerede og langsomtflydende vandløb, der afvander dem, kunne klare, men også et tegn på, at der kan gøres meget for at skabe gode livsbetingelser for fisk og smådyr i de "gode" vandløb, uden at det går ud over afvandingen.

Derfor bør alle indgreb tilpasses den enkelte strækning, sådan at det naturlige potentiale tilgodeses mest muligt, og problemstrækninger lokaliseres og håndteres bedst muligt.

I den forbindelse skal det nævnes, at de pumpede kanaler ikke har samme miljømål som de naturlige vandløb, og at forholdene her er anderledes end i de andre vandløb. Alligevel kan nogle af de tiltag, der er nævnt i ovenstående sikkert finde anvendelse her også.

Det er dog svært at forestille sig at sommerhusområdet kan afvandes ved en gentagelse af denne sommers nedbør, uden yderligere pumpekapacitet.